

מאת אלון גרינפס עורך דין

נהיגה תחת השפעת אלכוהול .

נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים , הענישה .

ההבדלים בין העבירות .

תפקיד הסניגור .

1. בשנים האחרונות אנו עדים לכך על עלייה במספר הנהגים שנוהגים תחת השפעת אלכוהול . הנהיגה תחת השפעת אלכוהול היא עבירה חמורה שהעונש הקבוע לצידה הוא פסילת רישיון נהיגה שלא תפחת משנתיים .

חובת ההוכחה :

כלל ברזל בסיסי ידוע הוא כי במשפט הפלילי חובת ההוכחה רובצת לעולם על כתפי התביעה הכללית הנדרשת לעמוד במבחן הוכחה מעל לספק סביר. מתוקף העובדה שהדיונים בבתי המשפט לתעבורה מתנהלים על פי סדר הדין הפלילי, הרי שכלל זה חל גם על נאשמים מתחום התעבורה, וכל הדרוש לנאשם על מנת לצאת זכאי הוא לעורר ספק סביר.

אם נטול דוגמא מתחום התעבורה, בעבירות נהיגה בשכרות למשל, הרי שנטל ההוכחה לעניין אמינותו, תקינותו ואופן הפעלתו של המכשיר מוטלת על כתפי התביעה המשטרית.

נהיגה בשכרות :

נהיגה בשכרות היא העבירה על פי סעיף 62 (3) לפקודת התעבורה , התשכ"א – 1961, ותקנה 169 ב לתקנות התעבורה , התשכ"א – 1961 .

על מנת לבסס הרשעה כנגד נהג שנהג בשכרות , על המשטרה לבצע פעולות קפדניות , כפי שקבוע בתקנות התעבורה . הפעולה העיקרית היא בדיקת " ינשוף" מכשיר הבודק את רמת האלכוהול בגוף הנבדק .

מדובר במכשיר בעל חיישנים שמעורר מחלוקות בבתי המשפט לעניין תקינותו ומדידת כמות האלכוהול .

מהן החיישנים IR ו- EC וכיצד פועלים

בית המשפט עמד על משמעות החיישנים ואופן פעולת הינשוף בעפ"ת (י-ם) 25457-04-10 מדינת ישראל נ' עוזרי (פורסם בנבו, 14.10.10) (להלן: "פרשת עוזרי"). הנבדק נושף אוויר אל צינורית אשר מחוברת למכשיר, באמצעות פיה סטרילית. האוויר נכנס אל תא מדידה. בתא מחומם האוויר ונמדד על-ידי שני חיישנים: חיישן EC המבצע בדיקה אלקטרו-כימית, על-ידי תא המייצר זרם חשמלי

עוצמתו משתנה בהתאם לכמות האלכוהול המזוהה. חיישן זה נועד לוודא בעיקר את סוג החומר הנמדד (אלכוהול); וחיישן IR הבודק את דגימת האוויר באמצעות הקרנת גלי אינפרא אדום על האוויר הנשוף.

שיטת הבדיקה המשלבת בין הגל האלקטרו – כימי (EC) לבין גלאי האינפרא – אדום (IR) מונעת תקלות של זיהוי חומרים שאינם אלכוהולים. הגלאי האלקטרו כימי בא לבקר את פעילות הגלאי האינפרא אדום בכל מחזור נשיפה כשלעצמו.

כך אמר בית המשפט המחוזי בפרשת "עוזרי" אכן, יש ממש בטענות המדינה בעניין זה. בית משפט קמא עצמו קבע כי בדיקת הגלאי האלקטרו-כימי (EC) לא נועדה אלא לשם בקרה. גלאי האינפרא-אדום (IR) אינו מזהה איזהו החומר העכור הנמדד במכשיר, אלא רק מסוגל לקבוע – ברמת דיוק גבוהה למדיי – מהו שיעורו. על מנת לצאת ידי ספק שמא אין מדובר באלכוהול אלא בחומר אחר, נעשית בדיקה גם באמצעות גלאי אלקטרו-כימי, המסוגל לאפיין כי אכן מדובר באלכוהול. יצרן הינשוף מייצר גם מכשירים שאין בהם גלאי אלקטרו-כימי כלל, ומדינות רבות בעולם משתמשות בהם ומסתמכות עליהם דבר יום-ביומו. גם בסטנדרד הבין-לאומי נדרש גלאי אינפרא-אדום בלבד. המדינה החמירה עם עצמה, במובן זה שהזמינה מכשיר מדגם שעושה גם בדיקה אלקטרו-כימית, בנוסף לבדיקת האינפרא-אדום. עם זאת, הגלאי האלקטרו-כימי איננו מדויק במידה שגלאי האינפרא-אדום מדויק (אסמכתאות לכך מן הפסיקה בחו"ל ומדברי המומחה ד"ר יורגן זוהייש צוינו בה"ש 13 בפסיקה 45 להודעת הערעור). לפיכך מתוכנת הינשוף כך שרק אם ישנו פער בשיעור העולה על 10% בין תוצאות המדידה של שני הגלאים, ייחשב הדבר לטעות המצדיקה את פסילת המדידה".

כבר נפסק כי "מטרת החקירה המשטרתית אינה מציאת ראיות להרשעתו של החשוד אלא מציאת ראיות לחשיפת האמת, בין אם אמת זו עשויה להוביל לזיכוי של החשוד, ובין אם היא עשויה להוביל להרשעתו" (ראה: ע"פ 721/80 תורגמן נ' מ"י פ"ד לה(2) 466).

2. נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים .

תקנה 26 (ב) לתקנות התעבורה תשכ"א 1961.

תקנה 26 (2) לתקנות התעבורה אוסרת על אדם לנהוג ברכב במצב שהוא נתון תחת השפעת סמים משכרים או משקאות משכרים.

ניתן לקבוע כי נהג שריו במצב של נהיגה תחת השפעת משקה משכר באמצעות בדיקות כלליות ולא מדעיות כגון ריח אלוהול, מראה חיצוני מרושל, התנהגות עליזה/רדומה או כל אינדיקציה חיצונית אחרת אשר מצביעה כי הנהג מצוי בהשפעת משקה אלוהולי.

עצם הידיעה כי נהג שתה משקה אלוהול ומתנהג בצורה מוזרה יוצרת חזקה לפיה המשקה המשכר משפיע על הנהג.

על מנת להרשיע אדם בעבירת נהיגה תחת השפעת משקה משכר אין צורך בבדיקת "ינשוף" או בבדיקת דם ואין צורך להציג את כמות האלוהול בגופו של הנהג כפי שקבוע בעבירה של נהיגה בשכרות עפ"י סעיף 64 לפקודה.

יתכן מצב בו יואשם נהג בעבירה של נהיגה תחת השפעת אלוהול אפילו אם כמות האלוהול בגופו פחותה מהכמות הקבועה בחוק.

תיקון כתב אישום מנהיגה בשכרות לנהיגה תחת השפעת אלוהול:

במקרים בהם מוגשים כתבי אישום על עבירה של נהיגה בשכרות עפ"י סעיף 64 לפקודת התעבורה ומתגלים כשלים ראייתיים בתיק אז עומדת בפני התביעה אפשרות לתקן את האישום לעבירה של נהיגה תחת השפעת אלוהול, כאמור כפוף לחומר הראיות, לנסיבות ולמשקלם של הכשלים הראייתיים.

רמת הענישה בעבירה של נהיגה תחת משקאות משכרים:

מדובר בעבירה קלה יותר מעבירה של נהיגה בשכרות אך עדיין מדובר בעבירת תעבורה חמורה.

החוק מחייב פסילת רישיון נהיגה לתקופת מינימום של 3 חודשים. בפועל התביעה עותרת לפסילה של – 4 חודשים ועד 11 חודשים, תלוי בנסיבות העבירה ותלוי בכשלים הראייתיים. למרות שמדובר בפסילה לתקופה לא קצרה עדיין מדובר בעונש קל יותר לעומת עבירה של נהיגה בשכרות עפ"י סעיף 64 לפקודת התעבורה.

תפקיד הסניגור :

מעל ראשו של נאשם בעבירת שכרות מרחפת סכנה נוספת – נהג שרישיונו נפסל ליותר משנה, נדרש על ידי משרד הרישוי לעבור תאוריה וטסט מחדש בטרם יקבל את רישיונו מחדש.

תפקידו של עורך דין לתעבורה לאתר כשלים וליקויים בחומר הראיות אשר יובילו להמרת סעיף האישום מנהיגה בשכרות לסעיף מופחת של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, בו הענישה עומדת על מינימום 3 חודשי פסילה. על עורך הדין לדאוג כי הפסילה תהה בטווח של 3 חודשים ועד שנה לכל היותר.

ישנם מקרים בהם מתגלים כשלים מהותיים בהתנהלות המשטרה או בחומר הראיות אשר עשויים להביא לביטול כתב האישום ואף לזיכוי הנאשם בתיק.